

МИНИСТЕРСТВО ПРОСВЕЩЕНИЯ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ
МИНИСТЕРСТВО НАУКИ И ОБРАЗОВАНИЯ РЕСПУБЛИКИ БАШКОРТОСТАН
МУНИЦИПАЛЬНЫЙ РАЙОН ЧЕКМАГУШЕВСКИЙ РАЙОН
МБОУ СОШ с.Тайняшево

РАССМОТРЕНО

Руководитель ШМО

 Рахимова Д.М.

Приказ №1

от «30» 08 2024 г.

СОГЛАСОВАНО

Заместитель директора
по УВР

 Бадретдинова Г.А.

Приказ №1

от «30» 08 2024 г.

УТВЕРЖДЕНО

Директор школы

 Башмакова И.Н.

Приказ №67/1

от «30» 08 2024 г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА

учебного предмета «Государственный (башкирский) язык

Республики Башкортостан»

для обучающихся 1-4 классов

с.Тайняшево 20234

Был	Аңлатма языу эшпрограммаһында федераль һәм	республика
закондары талаптары тормошқа ашырыла:		
«Рәсәй Федерацияһы халыктары тел дәретураһында»	Законы,	Рәсәй Федерацияһының
«Мәғариф тураһында»		Законы,
«Башкортостан Республикаһы халыктары тел дәретураһында»		Законы,
Башкортостан Республикаһының	«Мәғариф тураһында»	Законы,
Башкортостан Республикаһында	Милли мәғарифты үстөрөү концепцияһы.	Башкортостан

Укыу предметын өйрәнеүҙең һөҙөмтәләре

Шәхси һөҙөмтәләр

Башкорт телен 1-4 класта өйрәнеүҙең шәхси һөҙөмтәләренә түбәндәгеләр инә: донъяны күп телле һәм мәҙәниәтле йәмғиәт буларак кабул итеү; үҙеңде илдең гражданы итеп тойоу; телде (шул иҫәптән башкорт телен) төп аралашыу сараһы буларак кабул итеү; башкорт теле саралары ярҙамында (балалар фольклоры, балалар әҙәбиәтенең кайһы бер үрнәктәре) укыуының башкорт халқының тормошо менән танышыуы.

Метапредмет һөҙөмтәләр

Укыуының коммуникатив һәләттәрен үстөрөү; элементар коммуникатив мәсьәләне сисеү өсөн адекват тел һәм телмәр сараларын һайлау һәләтен үстөрөү; укыуының танып беләү һәм эмоциональ сфераларын үстөрөү; башкорт телен өйрәнеүгә мотивация булдырыу; укытыу-методик комплекстың төрлө компоненттары (дәрәжәлек, аудиодиск һ.б.) менән эшләргә өйрәтәү.

Предмет һөҙөмтәләре

Башкорт теле нормалары (фонетик, лексик, грамматик) тураһында башланғыс белешмә; (курс йөкмәткеһе кимәлендә) өн, хәрәф, һүз кеүек тел берәмектәрен табыу һәм сағыштырыу һәләте.

А. Коммуникатив сферала (башкорт телен аралашыу сараһы буларак өйрәнеүҙә)

Телмәр эшмәкәрлегенең түбәндәге төрҙәрендә телмәр компетенцияһы:

һөйләү телмәрендә:

- аралашыуҙың типик ситуацияларында элементар этикет диалог алып барыу;

- элементар кимәлдә укыуының үзе, ғаиләһе, дуһы тураһында һөйләүе; предмет, картинаһы һүрәтләүе; персонажды кыскаса кылыкһырлауы;

тыңлап аңлауҙа:

- укыуының укытыуы һәм класташтарының телмәрен тыңлап аңлауы; аудиоһазмаларҙағы зур булмаған текстарҙың йөкмәткеһен аңлауы;

укыуҙа:

- өйрәнелгән тел материалына таянып төҙөлгән зур булмаған текстарҙы кысҡырып укыу;

- өйрәнелгән тел материалы менән бер рәттән яңы һүзәрҙе лә үз эсенә алған текстарҙы эстән укыу һәм уларҙың төп йөкмәткеһен аңлау, текстан кәрәкле информацияһы табыу;

һазма телмәрҙә:

-типик ситуацияларға диалог алыпбарыу;

-һорау-яуапрәүешендәге диалог.

Монологик форма:

- телмәрҙең төп коммуникатив төрҙәрен (тасуирлау, хикәйәләү, кылыҡһырлау) кулланыу.

Тыңлап аңлау

- укыусының укытыусы һәм класташтарының телмәрен аңлауы;

- өйрәнелгән

тел

материалына таянып эшләнгән аудио язмалағы зур булмаған текстарҙы аңлау.

Укыу

-

башҡорт теле материалына таянып эшләнгән зур булмаған текстарҙы кысҡырып укыу;

- өйрәнелгән материалдың һәм бер нисә яңы һүҙҙе үҙ эсенә алған текстарҙы эстән укыу һәм аңлау, текстан кәрәкле информацияны табыу (персонаждарҙың исемдәре, географикатамалар һ.б.).

Языу

- текстан һүҙҙәр, һүҙбәйләнештәр һәм һөйләмдәрҙе күсереп язу оҫталығы.

Тел саралары һәм уларҙы кулланыу күнекмәләре.

Графика, каллиграфия, орфография.

Башҡорт теленең алфавиты. Йы, йе, йө, йү, йә кушымсалары. Өн һәм хәрәфтең тап килеүе. Укыу кағизәләре. Төп орфографика кағизәләр. Һүҙҙәрҙең дөрөс язылышы.

Телмәрҙең фонетик яғы.

Башҡорт теленең специфик өндөрөндөрсәйтеү һәм ишетев.

Төп орфоэпик нормалар. Башҡорт телендә басым. Һөйләмдең интонацион төрҙәре.

Өҙөрлөк кимәленә талаптар

Телмәр эшмәкәрлегенң түбәндәге төрҙәрендә телмәр компетенцияһы:

Һөйләү телмәрендә:

- аралашыуҙың типик ситуацияларында элементар этикет диалог алып барыу;

- элементар кимәлдә укыусының үзе, ғаиләһе, дуҫы тураһында һөйләүе; предмет, картинаһы һүрәтләүе; персонажды кыскаса кылыҡһырлауы;

тыңлап аңлауға:

- укыусының укытыусы һәм класташтарының телмәрен тыңлап аңлауы; аудио язмаларға зур булмаған текстарҙың йөкмәткеһен аңлауы;

укыуға:

- өйрәнелгән тел материалына таянып төзөлгән зур булмаған текстарҙы кысҡырып укыу;

- өйрәнелгән тел материалы менән бер рәттән яңы һүҙҙәргә лә үҙ эсенә алған текстарҙы эстән укыу һәм уларҙың төп йөкмәткеһен аңлау, текстан кәрәкле информацияны табыу;

Язма телмәрҙә:

- язу техникаһына эйә булыу;

- үрнәк буйынса байрам менән котлау һәм кыска шәхси хат язу.

Тел компетенцияһы (тел сараларын үزلәштерев):

- башҡорт теленең өндөрөндөрсәйтеү һәм майырыу;

һүҙҙәргә һәм фразаларға дөрөс басым ҡуйыу;

- төрлө һөйләм төрҙәрен интонация менән укыу;

Социомәҙәни компетенция:

- географикатамаларҙы, билдәле балалар әсәрҙәренә персонаждарын, популяр әкиәттәрҙең сюжеттарын, балалар фольклорының зур булмаған әсәрҙәрен (шиғырҙар, йырҙар) белеү;

Б. Танып белеү сфераһы:

-айырымөндөр, хэрэфтэр, хүззэр, хүзбэйлөнөштэр,
 ябайһөйлэмдэркимэлендэбашкортһәм рус
 телдэрененцүренештэренсағыштырабелеү;
 -өлгөбуйынсакүнегеүзэрэшлэйбелеү;
 -кағизэлэркулланабелеү;
 -үз-үзеңдебашланғыс класс укыусыһыкимэлендэбаһалайбелеү;
В.Дөйөмкиммэттэргәйүнәләшсфераһында:
 -башкорттеленфекер, хис-тойғо,
 эмоцияларзыбелдереүсараһыбулараккабулитеү;
 -балалар фольклоры
 ярзамындабашкортхалкыныңрухикиммэттэренүзләштереү.
Г.Эстетик сферала:
 -башкорттелендәгехис-
 тойғоһәмэмоцияларзыбелдереүсесараларзыүзләштереү;
 -балаларэзәбиәтеүрнәктәременәнтанышкандаматурлыктытанырғаөйрәнәү.
Д. Хезмәтсфераһында:
 -укыупроцесындабилдәләнгәнпланғаярашлыэшлэйбелеү.

3 сыныф өсөн башкорт теленән (дәүләт теле) эш программаһы

Азнаға 1 сәғәт, йылына 34 сәғәт

№	Темалар	Дата		Искәрмә
		пландан	үтелгән	
Танышыу.				
1	Һаумы мәктәп!	03.09		
2	Мин танышам.Һин кем?	10.09		
3	Һин кайза йәшәйһең?.	17.09		
4	Һин кайзан?	24.09		
5	Һин кайзан?Башкортостан.	01.10		
Мин белем алам.				
6	Парта. Полиглот.	08.10		
7	Нимәһеҙ? Ялкау Зилә.	15.10		
Мин һәм минең гаиләм.				
8	Кем? Нимә эшлэй? Йәшәмеш үсә.	22.10		
9	Нимә эшлэргә тейеш?	05.11		
10	Өләсәйем. Әсәйемә.	12.11		
Мин һөнәр һайлайым.				
11	Кем кайза эшлэй? Малайзар.	19.11		
12	Кем кайза эшлэй? Еҫе бармы һөнәрзең?	26.11		
Мин тәбиғәттә яратам.				
13	Нимәләр ? Нимә эшлэйзәр?	03.12		
14	Нимәләр ? Нимә эшлэйзәр? Ағастар.	10.12		
15	Нимәләр ? Нимә эшлэйзәр? Сәскәләр. Умырзая.	17.12		
16	Нимәләр ? Нимә эшлэйзәр? Ун ике ай.	24.12		
17	Нимәләр ? Нимә эшлэйзәр? Бөжәктәр. Коштар.	14.01		
Миненяраткан мизгелем.				
18	Нимә? ни эшлэй?	21.01		
19	Нимә? ни эшлэй? Шыршы.	28.01		

20	Нимә? ни эшлэй? Караптар ағызабыз	04.02		
21	Нимә? ниэшлэй? Бозбармактар ниңә илай?	11.02		
22	Нимә? ни эшлэй? Көз. Яз	18.02		
Минен гардеробым.				
23	Ниндэй? Күлдәк	25.02		
24	Ниндэй? Минеке!	03.03		
25	Ниндэй? Яңы күлдәк. Тере эшләпә	10.03		
Минең тыуған көнөм.				
26	Касан? Байрам	12.03		
27	Контроль эш. Диктант.	19.03		
Мин сәйәхәтсе.				
28	Нимә менән? Нисек? Европа-Азия.	02.04		
29	Нимә менән? Нисек? Өфө урамында.	09.04		
30	Нимә менән? Нисек? Хәйлә.	16.04		
31	Нимә менән? Нисек? Юл.	23.04		
32	Контроль эш. Диктант.	30.04		
33	Нимә менән? Нисек? Кабатлау.	07.05		
	Тел күрке-мәкәл	14.05		
34	Йомғаклау.	21.05		

4 синыф өсөн башкорт теленән (дәүләт теле) эш программаһы
Азнаға 1 сәғәт, йылына 34 сәғәт

№	Темалар	Дата		Искәрмә
		пландан	үтелгән	
1	Мин мәктәпкә ни өсөн йөрөйөм? һөйләм	06.09		
2	Мин ниндэй дәресте яратам/яратмайым?	13.09		
3	Мин нимә укырға яратам ? Исем	20.09		
4	Без мәктәптә нимә тураһында һөйләшәбез? Исем	27.09		

5	Телмәр үстөрү. Контроль эш.	04.10		
6	Мин –тәрбиәле бала. Сифат	18.10		
7	Минең өйзәге бурыстарым. Сифат	25.10		
8	Минең яраткан шөгөлөм . Сифат	08.11		
9	Минең кескәй дустарым. Сифат	15.11		
10	Мин йәшәгән йорт/район. Алмаш	22.11		
11	Мин яраткан урындар. Алмаш	29.11		
12	Беззәң уйындарыбыз. Алмаш	06.12		
13	Минең тыуған ауылым/калам. Һан	13.12		
14	Контроль эш	20.12		
15	Ауыл һәм кала тормошо. Һан	27.12		
16	Калалағы һәм ауылдағы эштәр. Һан	10.01		
17	Башкортостандың калалары һәм ауылдары. Һан	17.01		
18	Тыуған ерем мөгжизэләре. Һан	24.01		
19	Йыл мизгелдәре ниңә үзгәрә. Рәүеш	31.01		
20	Йәнлектәр йыл мизгелен беләме?Рәүеш	07.02		
21	Бөжәктәр ниск йәшәй? Рәүеш	14.02		
22	Һауа торошон беләү ниңә кәрәк?Рәүеш	21.02		
23	Киләсәктә тәбиғәттә үзгәрештәр булырмы?Рәүеш	28.02		
24	Минең тормошомдағы кызыклы хәлдәр. Кылым	07.03		
25	Контроль эш	14.03		
26	Мажаралар илендә. Кылым	21.03		
27	Минең кумирзарым. Кылым	04.04		
28	Телмәр үстөрү. Кылым	11.04		
29	Минең бюджет. Кылым	18.04		
30	Контроль эш	25.04		
31	Мин кейем һатып алам. Кылым	02.05		
32	Бүләк һайлайым. Кылым	16.05		
33	Йомғаклау. Әкиәттәр укуы	23.05		

№	Лексик тема	Грамматик тема	Сәғәт һаны	Дата		Искәрмә	
				план	фактик		
	1 сирек (8 сәғәт)	Танышыу (2 сәғәт)					
1.	Танышыу. Һин кем? Һез кем? Һинең исемен кем (нисек)?	Башкорт алфавиты. ә өнө һәм хәрефе.	1	а	02.09		
				в			
				г	03.09		
2.	Танышыу. Һин кайзайэшәйһең? Һиңә нисә йәш?	ө, ү өндәре һәм хәрефтәре.	1	а	09.09		
				г	10.09		
				Быт мин (2 сәғәт)			
3.	Тән өлөштәре.	ғ өнө һәм хәрефе.	1	а	16.09		
				г	17.09		
4.	Тән өлөштәре. Рәсимә Ураксина. Быт мин.	з өнө һәм хәрефе Минен, һинен, уның, алмаштары.	1	а	23.09		
				г	24.09		
Минен ғаиләм (3сәғәт)							
5.	Диалог. Дәрестә. Бармы? Ф.Мөхәмәтйәнов. Әсәйем.	к өнө һәм хәрефе.	1	а	30.09		
				г	01.10		
6.	Минен ғаиләм. Ф.Рәхимғолова. Бәхетле.	Эйәлек (зат) ялғаулары һ өнө һәм хәрефе	1	а	07.10		
				г	08.10		
7.	Ә.Вахитова. Апайым- доктор.	ң өнө һәм хәрефе. Нимә эшләй?	1	а	14.10		
				г	15.10		
Мин нимә яратам (2 сәғәт)							
8.	С. Әлибай. Икмәк.	с өнө һәм хәрефе. Нимә менән?	1	а	21.10		
				г	22.10		
	2 сирек (8 сәғәт)						
9.	Ф.Туғызбаева.	Өндәрзе һәм	1	а	11.11		

	Сэй эсеү. Үтелгәндәрзе кабатлау.	хәрәфтәрзе кабатлау. Нимә менән?		г	05.11		
Миниң мәктәбем (2 сәғәт)							
10.	Мәктәп ниндәй?	Предеттың билдәһен белдереүсе һүззәр.	1	а	18.11		
				г	12.11		
11.	И.Ғүмәрова. Уңған кыз.	Һөйләмдә һүззәр тәртибе.	1	а	25.11		
				г	19.11		
Класс ниндәй? (1 сәғәт)							
12.	Класс ниндәй?	Өндәү һәм һорау һөйләмдәр.	1	а	02.12		
				г	26.11		
Мин мәктәпкә йыйынам (1 сәғәт)							
13.	Беззең класс.	Хәбәр, өндәү һөйләмдәр.	1	а	09.12		
				г	03.12		
Мин укыусы (1 сәғәт)							
14.	Мин укыусы. Мин дәрестә.	Нисек?	1	а	16.12		
				г	10.12		
Мин дәрестә (2 сәғәт)							
15.	Үз аллы эш.	Кайза? Эргәһендә-в (предлог), внутри мәгәнәһе.	1	а	23.12		
				г	17.12		
16.	Хаталар өстөндә эш. Артур мәктәпкә бара.	Кайза? Өстөндә-на(предлог), астында-под(предлог) мәгәнәләре.	1	а	30.12		
				г	24.12		
3 сирек – 10 с. Мин дәрестән сыктым (4 сәғәт)							
17.	Дәрестә.	Нимә эшләйем?	1	а	20.01		
				г	14.01		
18.	Тәнәфестә.	Нимә эшләйем?	1	а	27.01		
				г	21.01		
19.	Мин дәрестән сыктым. Үтелгәндәрзе кабатлау.	Нимә эшләйем?	1	а	03.02		
				г	28.01		
20.	Күсереп язу.	Үтелгәндәрзе	1	а	10.02		

	Мәктәптә.	кабатлау.		г	04.02		
Минең уйынсыктарым (3 сәғәт)							
21.	Хаталар өстөндә эш. К. Даян. Куян менән Кыш бабай. Г.Юнысова. Безҙең йортта.	Нимә? Нимәләр? Ниндәй?	1	а	17.02		
				г	11.02		
22.	С.Әлибай. Яңы йыл йыры.	Нимә эшлэйбез? Нимә эшләмэйбез?	1	а	24.02		
				г	18.02		
23.	А.Йәғәфәрова. Уйынсыктар магазины. Ф.Рәхимғолова Шауламағыз!	Нимә эшләмә?	1	а	03.03		
				г	25.02		
Мин уйнарга яратам (1 сәғәт)							
24.	Мин тышта уйнарга яратам.	Нимә эшлэйбез?	1	а	10.03		
				г	04.03		
Мин уйнарга сығам (1 сәғәт)							
25.	Һүзлек диктанты.	Үтелгәндәрҙе кабатлау.	1	а	17.03		
				г	11.03		
Мин уйнарга сыктым (2 сәғәт)							
26.	Хаталар өстөндә эш.	Нисәнсе?	1	а	24.03		
				г	18.03		
4 сирек – (9 сәғәт)							
27.	Ф.Мөхәмәтйәнов. Без уйнайбыз.	Миңә нимә кәрәк?	1	а	07.04		
				г	25.03		
28.	Минең бесәйем. Абдулхак Игебаев. Актүш.	Был нимә? Ниндәй?	1	а	14.04		
				г	08.04		
29.	К. Даян. Бесәй.	Ни эшлэй?	1	а	21.04		
				г	15.04		

30.	А.Насретдинов. Терпе. Өкият. Терпе менэн Төлкө. Карға менэн Төлкө. Ф. Туғызбаева. Кәжүк менэн Өлфөт.	Кайза? Кайзан? Касан?	1	а	28.04		
				г	22.04		
31.	З.Әхмәтҗанова. Өстәл янында. А.Йәғфәрова. Бәләкәстәр.	Был нимә?Нимәгә?	1	а	05.05		
				г	29.04		
32.	Контроль диктант. Йәй.	Үтелгәндәрзе кабатлау.	1	а	12.05		
				г	06.05		
33.	Хаталар өстөндө эш. Ф.Туғызбаева. Баш кала шундай матур.	Касан? Нимә менән?	1	а	19.05		
				г	13.05		
34.	Ш. Биккол. Лагерға. Үтелгәндәрзе кабатлау.	Нимә эшлэйбөз?	1	а	26.05		
				г	20.05		
35.	Йомғаклау.		1	а	31.05		
				г	27.05		